

Testosteron kan bli framtidsmedicin för kvinnor

Behandling med testosteron kan ge kvinnor sexlusten tillbaka och öka såväl välbefinnande som bentäthet och muskelmassa sedan äggstockarna blivit bortopererade eller i samband med klimakteriet. Men kunskaperna om behandlingens effekter hos kvinnor är ofullständiga.

– Det behövs fler studier innan vi vet tillräckligt mycket om doseringsnivåer bland annat, säger Britt-Marie Landgren, professor i obstetrik och gynekologi vid Karolinska Universitetssjukhuset Hud-
dinge.

Ett bidrag är en avhandling av Angélique Flöter Rådestad, specialistläkare vid kvinnokliniken, Karolinska Universitetssjukhuset Solna (se sidan 634 i detta nr av LT).

– Den är välgjord, ett bra inlägg i debatten om ett aktuellt

ämne, tycker Britt-Marie Landgren.

I flera andra europeiska länder, exempelvis Tyskland, Holland och England, är testosteronbehandling av kvinnor betydligt vanligare. Där tas också äggstockarna bort i större utsträckning än i Sverige, enligt Britt-Marie Landgren.

– Testosteron ges många gånger i tillägg till östrogen eller som ett kombinationspreparat. En behandling som efterfrågas av många kvinnor i Sverige, säger hon.

Ändå tror Britt-Marie Landgren inte att testosteronet kommer att få samma proportioner som östrogenet en gång hade.

– Inställningen till hormonbehandling har generellt blivit mer negativ. Men det är svårt att sja om framtiden, vi

får invänta ökad kunskap, säger hon.

Överläkaren Claes Gottlieb, docent vid IVF och fertilitetsmottagningen på Sophiahemmet i Stockholm, är en av få svenska gynekologer som behandlar kvinnor med testosteron.

– Jag stödjer mig på utländska studier och på egna erfarenheter, säger Claes Gottlieb, som noggrant följer upp sina patienter med blodanalyser och kliniska undersökningar.

– Det är omkring 15 år sedan jag började behandla kvinnor med testosteroninjektioner. De få kvinnor som får behandlingen upplever att de mår mycket bättre, trots eventuella bieffekter, tillägger han.

Claes Gottlieb framhåller att det är ytterst viktigt att patienterna är medvetna om ris-

ken för biverkningar. Testosteronbehandling kan ge bestående förstoring av klitoris och ett något sänkt röstläge. Andra bieffekter, som dock försvinner om behandlingen avslutas, är akne och ökad behåring.

Målet är naturligtvis att hitta en dos, individuell för varje patient, som inte ger några eller ytterst få biverkningar.

Claes Gottlieb efterfrågar också fler studier för att testosteronbehandling ska bli mer legitimt.

– Redan nu finns belägg för att testosteron påverkar sexualiteten, energin och humöret. När vi har ännu mer dokumentation på bordet är jag övertygad om att det kommer att bli en vanligare behandlingsmetod, säger han.

Amelie Cardell

Nikotinläkemedel till försäljning i butiker

Både bra och dåligt, tycker Gunilla Bolinder om förslaget att tillåta försäljning av nikotinläkemedel i butiker.

Nikotinläkemedel ska få säljas överallt där tobak säljs. Förutsättningen är att man får ett tillstånd från Läkemedelsverket. Varje försäljningsställe måste också ha tillgång till en apotekare eller receptarie som ansvarar för tillsynen. Det föreslår en statlig utredning som överlämnades till regeringen i torsdags.

– Både bra och dåligt, summerar Gunilla Bolinder, överläkare och chef vid kliniskt kunskapscentrum, Karolinska Universitetssjukhuset Solna.

Hon har ägnat sig åt tobaksinformation i 20 år och är egentligen ingen vän av nikotinläkemedel.

Foto: Torbjörn Zadig

»Visst kan nikotinläkemedel vara ett alternativ för dem som inte klarar ett tvärt stopp«, säger Gunilla Bolinder, som egentligen inte är någon vän av nikotinläkemedel.

– Det är ju en drog i sig. Snart får vi bättre läkemedel som fungerar som antabus, så att nikotin helt enkelt smakar illa efter medicinering, säger Gunilla Bolinder.

De flesta personer som lyckats fimpas eller spotta ut snuset för gott har gjort det utan läkemedel. Viljan att sluta är oslagbart viktigast, betonar hon.

– Men visst kan nikotinläkemedel vara ett alternativ för de som inte klarar ett tvärt stopp.

Det ska vara lika lätt att få tag på nikotinläkemedel som det är att få tag på tobak. Annars är risken att den som håller på med seriös avvänjning köper tobak när apoteket är stängt. Så lyder den generella synpunkten bland läkare som är engagerade i frågan, enligt Gunilla Bolinder.

Å andra sidan finns en oro för att nikotinläkemedel blir en hipp grej, ett alternativ till exempelvis snus.

– Tobaksindustrin håller som bäst på att utveckla produkter som närmar sig läkemedlen. Skillnaden mellan vad som är nikotinprodukter och vad som är nikotinläkemedel blir alltmer subtil, förklarar hon.

Apoteket varnar för risken att rökare och snusare går från ett beroende till ett annat om försäljningen släpps fri.

– Sannolikheten för att förbli rökfri mångdubblas för den som använder nikotinläkemedel i kombination med rådgivning, säger Stefan Carlsson, VD för Apoteket.

Utredningen föreslår fri prissättning, och Gunilla Bolinder välkomnar det väntade priskriget.

– Hittills har nikotinläkemedel varit dyrare per milligram nikotin jämfört med snuset. Det är ett fruktansvärt dåligt budskap från samhället, säger hon.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2007.

Amelie Cardell

amelie.cardell@lakartidningen.se